

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom. Enligt propositionen utvidgas lagens tillämpningsområde till att omfatta reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för reproduktionstoxiska agenser.

Genom de ändringar som föreslås i propositionen genomförs en del av ändringarna i ett direktiv som gäller ändring av direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet.

I propositionen föreslås det att arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning utvidgas till att gälla också reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem. Arbetsgivaren ska bevara uppgifterna i fem år från det att den sista uppgiften infördes. Uppgifter om arbetstagarnas exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och för mutagena agenser ska fortfarande anmälas till det nationella register som förs över arbetstagare som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom samt för mutagena ämnen.

Lagen avses träda i kraft den 1 april 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten	3
1.2.2 Beredningen av propositionen	4
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll.....	4
3 Nuläge och bedömning av nuläget	5
4 Förslagen och deras konsekvenser	8
4.1 De viktigaste förslagen	8
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	9
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	9
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	10
4.2.3 Konsekvenser för säkerheten och hälsan	11
5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser.....	11
6 Remissvar	13
7 Specialmotivering	15
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	17
9 Ikraftträdande	18
10 Verkställighet och uppföljning	18
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	18
LAGFÖRSLAG.....	21
Lag om ändring av lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom.....	21
BILAGA	25
PARALLELLTEXT	25
Lag om ändring av lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom.....	25

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Syftet med denna proposition är att bidra till genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/431 om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet, nedan *direktivet om ändring av cancerdirektivet*. Det är fråga om det fjärde direktivet om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet, nedan *cancerdirektivet*. I propositionen har man dessutom beaktat de ändringar som i samband med Europeiska unionens behandling av förslaget till ett femte direktiv om ändring av cancerdirektivet (COM(2023) 71 final¹) har godkänts i direktivet, till den del de har konsekvenser för lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom (452/2020), nedan *ASA-lagen*.

1.2 Beredning

1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten

Europeiska kommissionen antog den 22 september 2020 ett förslag (COM(2020) 571 final) till direktiv om ändring av cancerdirektivet. Det huvudsakliga innehållet i direktivförslaget var att fastställa bindande gränsvärden för akrylnitril och cancerframkallande nickelföreningar samt att skärpa det tidigare bindande gränsvärdet för bensen.² Rådet föreslog endast smärre ändringar i kommissionens direktivförslag. Europaparlamentet gjorde inga ändringar i de bindande gränsvärden som föreslogs i kommissionens direktivförslag, men föreslog nya tillägg till det ursprungliga direktivförslaget. Det viktigaste av de tillägg som parlamentet föreslog, och som infördes i det slutliga direktivet, var en utvidgning av direktivets tillämpningsområde till att omfatta reproduktionstoxiska ämnen.

I fråga om förslaget till ändring av cancerdirektivet har det utfärdats en E-skrivelse (E 126/2020 rd³) och en kompletterande E-skrivelse (EJ 4/2021 vp⁴). E-skrivelsen innehåller en beskrivning av Finlands ståndpunkt i fråga om kommissionens ursprungliga direktivförslag i dess lydelse före parlamentets förslag till tillägg, och i den kompletterande E-skrivelsen redogörs det för Finlands ståndpunkt i fråga om parlamentets förslag till tillägg. Finland såg utmaningar i anslutning till de tillägg som parlamentet föreslog, eftersom det inte hade gjorts någon mer omfattande vetenskaplig bedömning av dem och inte heller någon konsekvensbedömning. I

¹ Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 98/24/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG vad gäller gränsvärdena för bly och dess oorganiska föreningar och för diisocyanater: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0071>.

² Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A52020PC0571> och Europeiska kommissionens konsekvensbedömning: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=SWD%3A2020%3A0183%3AFIN>.

³ https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sidor/E_126+2020.aspx.

⁴ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/EJ_4+2021.pdf.

fråga om reproduktionstoxiska ämnen ansåg Finland att arbetsgivarens skyldighet enligt cancerdirektivet att föra en förteckning och bevara uppgifter om exponerade arbetstagare i 40 år inte är motiverad, eftersom det inte är känt att reproduktionstoxiska ämnen skulle ha sådana effekter på hälsan som visar sig först tiotals år efter en exponering och som skulle gå att koppla till exponeringen och kunna kompenseras. I trepartsförhandlingarna nåddes det i frågan en kompromisslösning enligt vilken arbetsgivaren ska föra en förteckning över arbetstagare som exponeras för reproduktionstoxiska ämnen, men förteckningen ska bevaras en betydligt kortare tid än 40 år, nämligen minst fem år.

1.2.2 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts på trepartsbasis i HTP-sektionen, som bereder värden för koncentrationer som befunnits skadliga. Sektionen har tillsatts av delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser, som finns i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. I sektionen har det funnits företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, Arbetshälsoinstitutet, Finlands Näringsliv rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Industrifacket rf, Kemiindustrin KI rf och regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet.

Utkastet till proposition var ute på remiss mellan den 3 oktober och den 7 november 2023. Utlåtande begärdes av 25 remissinstanser, och det har också varit möjligt för andra att yttra sig om det utkast till proposition som fanns på webbplatsen utlåtande.fi. Remissvar har lämnats av sammanlagt 14 aktörer. Remissvaren och övrigt beredningsunderlag finns på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden STM051:00/2023.

Remisstiden på fem veckor var kortare än den rekommenderade remisstiden på minst sex veckor. Propositionen har emellertid beretts på trepartsbasis i HTP-sektionen, där företrädare för de arbetsmarknadsorganisationer som är centrala med tanke på ärendet, för Arbetshälsoinstitutet och för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet har kunnat kommentera utkastet redan före remissbehandlingen. Utkastet till de paragrafer som föreslås i propositionen presenterades också i delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser före remissbehandlingen. Vidare har Arbetshälsoinstitutet på förhand på sin webbplats informerat om de nationella ändringar som planeras för genomförandet av direktivet om ändring av cancerdirektivet. Enligt direktivet om ändring av cancerdirektivet ska de nationella ändringarna ha genomförts senast den 5 april 2024.

Propositionen behandlades och godkändes den 13 december 2023 i delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser, där de centrala arbetsmarknadsorganisationerna och andra centrala aktörer är representerade.

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

Bestämmelser om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet har antagits genom det så kallade ramdirektivet om arbetsmiljö (rådets direktiv om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (89/391/EEG)). Cancerdirektivet från 2004 är det sjätte särdirektivet enligt artikel 16.1 i ramdirektivet om arbetsmiljö. Syftet med cancerdirektivet är att förebygga och minska yrkesmässig exponering för carcinogener och mutagena ämnen samt cancerdödligheten till följd av dem. Strävan är att minska exponeringen för de agenser som avses i direktivet, särskilt genom att fastställa gränsvärden för dem.

Cancerdirektivet från 2004 innehöll bestämmelser om bindande gränsvärden för tre ämnen. Efter det ändrades direktivet år 2017 och 2019 genom tre direktiv med bestämmelser om nya

bindande gränsvärden för carcinogener. Arbetet med att revidera cancerdirektivet och fastställa nya bindande gränsvärden fortsatte genom det fjärde direktivet om ändring av cancerdirektivet, där det infördes nya bindande gränsvärden för cancerframkallande nickelföreningar och akrylnitril och gränsvärdet för bensen skärptes.

Utöver de nya gränsvärdena var den viktigaste ändringen i det fjärde direktivet om ändring av cancerdirektivet att tillämpningsområdet för direktivet utvidgades till att omfatta ämnen som uppfyller kriterierna för klassificering som ett reproduktionstoxiskt ämne i kategori 1A eller 1B enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006, nedan *CLP-förordningen*⁵. I och med detta utvidgades arbetsgivarens skyldighet enligt artikel 12 c i direktivet att föra en förteckning över arbetstagare som har exponerats för de agenser som avses i direktivet till att också omfatta situationer där en arbetstagare exponeras för ett reproduktionstoxiskt ämne. Genom ändringsdirektivet fogades det till direktivets artikel 15, som gäller dokumentation, en punkt 1a där det föreskrivs att uppgifterna (arbetsgivarens förteckning) över arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska ämnen ska bevaras under minst fem år efter det att exponeringen upphört. Till följd av cancerdirektivets utvidgade tillämpningsområde ändrades de indikativa gränsvärdena för 11 reproduktionstoxiska ämnen⁶ till bindande gränsvärden.

Europeiska kommissionen publicerade våren 2023 ett förslag till ett femte direktiv om ändring av cancerdirektivet. I trepartsförhandlingarna nådde Europaparlamentet och rådet ett tillfälligt samförstånd i november 2023, och rådet godkände den slutliga direktivtexten vid Coreper-mötet i december 2023. Enligt de ändringar som godkändes i trepartsförhandlingarna ska cancerdirektivets tillämpningsområde utvidgas till att i fortsättningen omfatta de mutagena ämnen och blandningar som uppfyller klassificeringskriterierna i CLP-förordningen och därtill även de mutagena ämnen, blandningar och processer som förtecknas i bilaga I till direktivet. Europaparlamentet föreslog i sitt betänkande⁷ en motsvarande ändring också i fråga om reproduktionstoxiska agenser. Den ändringen görs antagligen vid en senare revidering av cancerdirektivet.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

Arbetarskyddslagen (738/2002) är en allmän lag som tillämpas på så gott som allt arbete. Den lagen och de författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den tillämpas också på arbete där arbetstagarna exponeras eller kan exponeras för agenser som medför risk för cancersjukdom, eller mutagena eller reproduktionstoxiska agenser. Syftet med arbetarskyddslagen är att förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena för att trygga och upprätthålla arbetstagarnas arbetsförmåga samt förebygga och förhindra olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och andra sådana olägenheter för arbetstagarnas hälsa som beror på arbetet och arbetsmiljön. Lagen innehåller bestämmelser om exempelvis arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt, utredning och bedömning av riskerna i arbetet, arbete som medför särskild fara, planering av arbetsmiljön och

⁵ CLP-förordningen innehåller bestämmelser om klassificeringskriterier utifrån vilka det bestäms vilka egenskaper hos ett ämne eller en blandning som ska utgöra grund för klassificering av ämnen och blandningar som farliga.

⁶ I Finland har EU:s indikativa gränsvärden genomförts som HTP-värden, som anger koncentrationer som befunnits skadliga.

⁷ Europaparlamentets betänkande (på engelska): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0263_EN.html

arbetet, undervisning och handledning för arbetstagarna samt användning av personlig skyddsutrustning. I 38 § föreskrivs det om kemiska agenser och farliga ämnen som används i arbetet. Enligt den paragrafen ska arbetstagarnas exponering för kemiska agenser som medför olägenheter eller risker för säkerheten eller hälsan begränsas så att agenserna inte medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa eller reproduktiva hälsa.

Statsrådets förordning om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete (1267/2019) har utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen och innehåller bestämmelser om de medel genom vilka arbetstagarna skyddas mot exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och mot exponering för mutagena ämnen. Förordningen innehåller exempelvis preciserande bestämmelser om identifiering och bedömning av riskerna, arbetstagare som är särskilt känsliga för risker, utbyte av agenser, förhindrande och minskning av exponeringen, gränsvärden för exponering, medel för att förhindra och minska exponering, hygien och personlig skyddsutrustning, uppföljning av exponeringen, hälsoundersökningar, utbildning och anvisningar samt information.

Nationella bestämmelser som gäller i cancerdirektivet avsedda uppgifter om exponering och bevarandet av dem finns i ASA-lagen. Den gällande ASA-lagen innehåller bestämmelser om den förteckning som arbetsgivaren ska föra och om det riksomfattande register som Arbetshälsoinstitutet är personuppgiftsansvarig för, nedan *ASA-registret*. Enligt 1 § i den lagen ska förteckningarna och registret föras för övervakning av dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom samt i sjukdomsförebyggande syfte och i forskningssyfte. Lagens 2 § innehåller definitioner av agens som medför risk för cancersjukdom och av mutagent ämne.

Bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att föra en förteckning över agenser och exponerade arbetstagare på arbetsplatsen finns i 3 § i ASA-lagen. Enligt den paragrafen ska arbetsgivaren föra en förteckning över sådana agenser som medför risk för cancersjukdom och mutagena ämnen som används på arbetsplatsen samt över de arbetstagare som exponeras för dessa. Arbetsgivaren ska föra in uppgifterna i förteckningen för varje arbetsavdelning och kalenderår. I paragrafens 2 mom. uppges också närmare vilka uppgifter som ska ingå i den förteckning som arbetsgivaren för. Uppgifter som ska antecknas i förteckningen är exempelvis användningssättet för ämnena eller andra orsaker till exponeringen, den uppmätta exponeringsnivå som arbetstagarna utsätts för, om uppgiften finns tillgänglig, samt uppgifter om de exponerade arbetstagarna. Paragrafen innehåller också preciserande bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att informera om att förteckningen förs och bestämmelser om rätten för arbetstagarna och arbetstagarnas representanter att ta del av uppgifter på gruppnivå.⁸ Lagens 4 § gäller påvisande och uppföljning av exponering, och paragrafen innehåller bestämmelser exempelvis om arbetsgivarens skyldighet att, för anteckning i förteckningen, utreda arbetstagarnas eventuella exponering samt om de sätt på vilka exponering vid behov kan följas upp.

Specifika bestämmelser om ASA-registret finns i 5–7 § i ASA-lagen. I 5 § föreskrivs det om Arbetshälsoinstitutet, som är personuppgiftsansvarig för ASA-registret, och i 6 § om i vilka situationer och på vilket sätt arbetsgivaren ska anmäla uppgifter till ASA-registret. Enligt 7 § är bevaringstiden för uppgifter som anmäls till ASA-registret 80 år från det att den sista uppgiften infördes. Det kan rentav gå tiotals år från exponeringen för en agens som medför risk för cancersjukdom till det att cancer yttrar sig, så bevaringstiden för dessa uppgifter måste vara

⁸ Bestämmelser om den registrerades rätt att få information om anteckningar som gäller den registrerade själv finns i den allmänna dataskyddsförordningen.

tillräckligt lång för att det ska vara möjligt att följa upp och bedöma orsakssambandet mellan exponering i arbetet och insjuknande i cancer.

I 8 § i ASA-lagen föreskrivs det om situationer där en försäkringsanstalt trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter har rätt att få nödvändiga uppgifter om en exponerad arbetstagare såväl ur den förteckning som förs av arbetsgivaren som ur ASA-registret, som Arbetshälsoinstitutet är personuppgiftsansvarig för. Paragrafen innehåller också bestämmelser om motsvarande rätt för social- och hälsovårdsministeriet och den myndighet som svarar för arbetarskyddstillsynen att få uppgifter. Enligt lagens 9 § övervakar arbetarskyddsmyndigheten efterlevnaden av lagen i fråga om arbetsgivarens skyldigheter. I 10 § anges det att straffet för den som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter sin skyldighet enligt 6 § att anmäla uppgifter är böter för brott mot anmälningsskyldighet.

Den förteckning enligt ASA-lagen som arbetsgivaren för över exponerade arbetstagare samt ASA-registret, som Arbetshälsoinstitutet är personuppgiftsansvarig för, innehåller personuppgifter.⁹ Dataskyddslagen (1050/2018) är en allmän lag som tillämpas på behandling av personuppgifter och som kompletterar och preciserar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*. Syftet med lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) är att i arbetslivet genomföra de grundläggande fri- och rättigheter som tryggar skyddet för privatlivet och övriga grundläggande fri- och rättigheter som tryggar skyddet för den personliga integriteten. ASA-lagen har genom de ändringar som trädde i kraft 2020¹⁰ reviderats så att den motsvarar kraven i den allmänna dataskyddsförordningen.

Direktivet om ändring av cancerdirektivet förutsätter ändringar i den gällande ASA-lagen, eftersom den lagen till skillnad från direktivet inte omfattar reproduktionstoxiska agenser och det därför för närvarande inte förs någon förteckning eller något register över de arbetstagare som har exponerats för dem. Det är meningen att de andra ändringar i den nationella lagstiftningen som direktivet om ändring av cancerdirektivet förutsätter än de som gäller arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning ska genomföras genom en ändring av statsrådets förordning om avvärijande av cancerrisk i anslutning till arbete¹¹. Den förordningen har utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen.

På grund av att tillämpningsområdet för cancerdirektivet utvidgas i enlighet med direktivet om ändring av cancerdirektivet föreslås det att reproduktionstoxiska agenser tas med i de nationella genomförandebestämmelserna för cancerdirektivet, det vill säga i statsrådets förordning om avvärijande av cancerrisk i anslutning till arbete och i ASA-lagen. Därför kommer statsrådets förordning om agens och andra faktorer i arbetet som medför risker för den reproduktiva hälsan och om avvärijande av risker (603/2015), som har utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen, att ersättas med en ny förordning som endast innehåller bestämmelser om skydd för arbetstagare

⁹ Se Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom (RP 88/2019 rd) samt arbetslivs- och jämställdhetsutskottets betänkande AjUB 5/2020 rd och grundlagsutskottets utlåtande GrUU 1/2020 rd om propositionen.

¹⁰ Se RP 88/2019 rd, AjUB 5/2020 rd och riksdagens svar RSv 45/2020 rd.

¹¹ Det är meningen att ändringarna av förordningen ska träda i kraft samtidigt med de ändringar av ASA-lagen som föreslås i denna proposition. Se <https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM052:00/2023>.

som är gravida, som nyligen har fött barn eller som ammar mot faktorer i arbetet som medför risker.¹²

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Med stöd av direktivet om ändring av cancerdirektivet föreslås det i denna proposition en sådan ändring av ASA-lagen att lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta reproduktionstoxiska agenser. Samtidigt föreslås det vissa lagtekniska och språkliga ändringar som gör lagen tydligare.

Den viktigaste ändring som föreslås i propositionen är att arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning utvidgas till att gälla också reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem. Enligt förslaget ska arbetsgivaren föra en förteckning över reproduktionstoxiska agenser och över de arbetstagare som exponeras för dessa samt bevara uppgifterna i fem år från det att den sista uppgiften infördes i förteckningen. Uppgifter om arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska agenser ska inte anmälas vidare till det riksomfattande ASA-registret. Uppgifter om agenser som medför risk för cancersjukdom och om mutagena agenser samt om arbetstagare som har exponerats för dem ska fortfarande anmälas till ASA-registret.

I denna proposition har man också beaktat de ändringar som gjordes i samband med det femte direktivet om ändring av cancerdirektivet, till den del de har konsekvenser för ASA-lagen. I trepartsförhandlingarna godkändes en sådan utvidgning av cancerdirektivets tillämpningsområde att direktivet i fortsättningen ska omfatta de mutagena ämnen och blandningar som uppfyller klassificeringskriterierna i CLP-förordningen och därtill även de mutagena ämnen, blandningar och processer som förtecknas i bilaga I till direktivet. Inom ramen för det nationella handlingsutrymme som cancerdirektivet medger föreslås i denna proposition en motsvarande ändring av ASA-lagen. Vidare föreslås det inom ramen för det nationella handlingsutrymme som cancerdirektivet medger att ett motsvarande tillägg görs också i fråga om reproduktionstoxiska agenser. På så sätt gör man sig beredd för de ändringar i bilaga I till cancerdirektivet som görs i samband med revideringarna av direktivet och som genomförs nationellt genom en ändring av den motsvarande bilaga I till statsrådets förordning om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete. Till denna del är syftet med den ändring som föreslås i propositionen att se till att lagens definitioner täcker de kommande ändringarna av bilagan till direktivet.

De viktigaste förslagen i propositionen beror på genomförandet av det fjärde direktivet om ändring av cancerdirektivet. De ändringar i ASA-lagen som föreslås i propositionen innebär också att det utfärdas sådana särskilda nationella bestämmelser som den allmänna dataskyddsförordningen tillåter. Arbetsgivarens skyldighet att föra en förteckning över exponerade arbetstagare grundar sig direkt på cancerdirektivets artikel 12 c, som förutsätter att det förs en aktuell förteckning. När det gäller bevaringstiden för uppgifterna medger direktivet om ändring av cancerdirektivet ett nationellt handlingsutrymme. Enligt artikel 15.1a i det direktivet ska uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska ämnen bevaras i enlighet med nationell rätt eller praxis under minst fem år efter det att exponeringen upphört. Propositionen innehåller inget förslag om att det handlingsutrymme som cancerdirektivet medger ska utnyttjas, och bevaringstiden föreslås vara fem år i enlighet med den kortaste tiden enligt

¹² Se <https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM057:00/2022>.

direktivet. Uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och om arbetstagare som har exponerats för dem ska enligt förslaget bevaras en kortare tid än uppgifter om agenser som medför risk för cancersjukdom och om mutagena agenser samt om exponering för dem. Det är inte känt att reproduktionstoxiska agenser skulle ha sådana effekter på hälsan som visar sig först tiotals år efter en exponering och för vars del ett orsakssamband mellan exponering och insjuknande skulle kunna påvisas på samma sätt som vid exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom eller vid exponering för mutagena agenser. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering¹³ ska ytterligare nationell reglering undvikas i samband med genomförandet av EU-lagstiftningen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för arbetsgivarna

De minimikrav från Europeiska unionen som ska uppfyllas nationellt gör de ekonomiska aktörernas verksamhetsförutsättningar tydligare och enhetligare inom branscher där agenser som omfattas av direktivets tillämpningsområde används eller förekommer. Arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning är ett minimikrav enligt cancerdirektivet.

Propositionen ska gälla såväl arbetsgivare inom den privata sektorn som den offentliga sektorn när den är arbetsgivare. De ändringar som föreslås i propositionen gäller arbetsplatser av alla storlekar. Enligt uppgifter från Statistikcentralen fanns det 2021 cirka 92 203 företag som sysselsatte löntagare motsvarande minst 0,5 årsverken.¹⁴ Konsekvenserna för arbetsgivarna kan i praktiken variera exempelvis beroende på arbetsgivarens storlek och bransch. De eventuella konsekvenserna berör i synnerhet branscher där arbetstagarna kan exponeras för reproduktionstoxiska agenser i arbetet. Sådana branscher är exempelvis metall- och kemiindustrin, annan tillverkningsindustri, återvinningsbranschen, underhålls- och reparationsarbeten samt arbeten inom byggbranschen. I en stor del av de branscher, och således företag, där det förekommer exponering för reproduktionstoxiska agenser exponeras arbetstagarna också för agenser som medför risk för cancersjukdom. Därför kan antalet företag som omfattas av den nya skyldigheten att föra en förteckning över reproduktionstoxiska agenser bedömas genom att man studerar antalet företag som har gjort en anmälan till ASA-registret. För närvarande finns det cirka 1 000 sådana företag, så den i propositionen föreslagna skyldigheten för arbetsgivare att föra en förteckning över reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem kan bedömas komma att gälla högst cirka 1 000 företag.

Enligt uppgifter från kemikalieproduktregistret, som förvaltas av Säkerhets- och kemikalieverket, fanns det år 2021 på marknaden i Finland cirka 70 produkter som innehöll sådana reproduktionstoxiska ämnen som inte är carcinogena. Dessa har inte omfattats av skyldigheten att föra förteckning enligt den gällande ASA-lagen. De mest använda av dessa ämnen var kolmonoxid, natriumvalproat, bly och dess föreningar, borföreningar, fenoler, N,N-dimetylformamid (DMF) och 1-metyl-2-pyrrolidon (NMP). De vanligaste användningsändamålen för reproduktionstoxiska ämnen var till exempel lim och koncentrerade lösningar, rengöringsmedel, färgämnen, byggprodukter, gödselmedel, bränsletillsatser, bläck,

¹³ Länk till regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165043/Regeringsprogrammet-f%c3%b6r-statsminister-Petteri-Orpos-regering-20062023_.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

¹⁴ Statistikcentralens svar på begäran om information den 10 mars 2023.

målarfärger och beläggningar, färgborttagningsmedel, smörjmedel, fetter och formoljor, produkter för behandling av metallytor, vätskor för metallbearbetning, reagenser och laboratoriekemikalier, lösningsmedel och extraktionsmedel, svets-, löd- och flussprodukter samt biocidprodukter.

Enligt 3 § i den gällande ASA-lagen är arbetsgivaren för närvarande skyldig att föra en förteckning över agenser som medför risk för cancersjukdom och över mutagena ämnen samt över de arbetstagare som exponeras för dessa. Exponering för reproduktionstoxiska agenser sker i stor utsträckning inom samma branscher där arbetstagare också exponeras för agenser som medför risk för cancersjukdom och mutagena ämnen, så företagen bedöms ha erfarenhet av att föra förteckningar. Exempelvis 40 a § i arbetarskyddslagen innehåller också bestämmelser om en motsvarande skyldighet för arbetsgivaren att föra en förteckning över arbetstagare som har exponerats för biologiska agenser. Arbetsplatserna kan således antas ha information, erfarenhet och kompetens i anslutning till fullgörandet av skyldigheten att föra förteckning och metoder för att föra förteckningarna. Dessutom har Arbetshälsoinstitutet för avsikt att till hjälp för arbetsgivarna producera material om att föra en förteckning över reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem.

De kostnader som det innebär för arbetsgivaren att samla in uppgifter och föra förteckning bedöms närmast hänföra sig till användningen av arbetstid. ASA-lagen innehåller inga detaljerade bestämmelser om hur arbetsgivaren ska föra en förteckning. Detta ger arbetsgivaren ett visst spelrum vid valet av ett lämpligt sätt att föra förteckning på och vid det tekniska genomförandet. En utvidgning av skyldigheten att föra en förteckning över mutagena ämnen till att omfatta mutagena agenser är i praktiken en mycket liten ändring, eftersom de mutagena agenserna i praktiken också alltid medför risk för cancersjukdom, och sådana agenser ska redan enligt den gällande ASA-lagen anmälas till ASA-registret.

Den gällande ASA-lagens 6 § innehåller bestämmelser om situationer där arbetsgivaren ska anmäla till det nationella ASA-registret att en arbetstagare har blivit utsatt för exponering. Till skillnad från exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och mutagena agenser är det inte meningen att exponering för reproduktionstoxiska agenser ska anmälas till ASA-registret. Det är bara arbetsgivaren som ska föra en förteckning över dessa exponeringar och bevara förteckningen i fem år från det att den sista uppgiften infördes i förteckningen. En bevaringstid på fem år föreslås i enlighet med den kortaste tiden enligt direktivet om ändring av cancerdirektivet.

De ändringar som föreslås i propositionen och som innebär en utvidgad skyldighet för arbetsgivaren att föra förteckning bedöms inte ha några betydande konsekvenser för arbetsgivarna. Skyldigheten för arbetsgivaren att föra en förteckning över agenser och exponerade arbetstagare är inte någon alldeles ny form av reglering. Många arbetsgivare bedöms redan ha kunskaper om och erfarenhet av att föra en liknande förteckning. Uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem ska enligt förslaget bevaras i fem år, vilket också är en relativt kort bevaringstid jämfört med andra agenser.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

De viktigaste konsekvenserna för myndigheterna av de ändringar som föreslås i propositionen gäller Arbetshälsoinstitutet, som är personuppgiftsansvarig för ASA-registret och ger anvisningar och rådgivning om tillämpningen av ASA-lagen, samt arbetarskyddsmyndigheten, som övervakar efterlevnaden av den lagen.

Reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem ska inte anmälas vidare till Arbetshälsoinstitutet för att införas i ASA-registret, som institutet är personuppgiftsansvarig för. Det nya i och med de ändringar som föreslås i propositionen är endast att arbetsmetoder som kan framkalla mutation och arbetstagare som har blivit exponerade vid användningen av dem i fortsättningen ska anmälas till ASA-registret. I praktiken innebär det ändå ingen ändring jämfört med nuläget. Det finns i praktiken nästan inga mutagena agenser som inte också medför risk för cancersjukdom och således redan omfattas av tillämpningsområdet för ASA-lagen. Ändringarna av ASA-lagen bedöms orsaka Arbetshälsoinstitutet mindre kostnader i anslutning till information och rådgivning om lagändringen samt tillhandahållande av anvisningar och upprättande och uppdatering av en vägledande förteckning över reproduktionstoxiska agenser. De föreslagna ändringarna medför enligt Arbetshälsoinstitutets egen uppskattning en engångskostnad på cirka 11 000 euro och en årlig driftskostnad på 6 000 euro för institutet. Dessa kostnader bedöms höra till Arbetshälsoinstitutets normala verksamhet och inte kräva tilläggsfinansiering.

Arbetskyddsmyndigheten övervakar efterlevnaden av ASA-lagen i fråga om arbetsgivarens skyldigheter. Enligt den föreslagna ändringen av 7 § ska en arbetsgivare som upphör med sin verksamhet dessutom ställa uppgifter om arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska agenser till arbetskyddsmyndighetens förfogande för den återstående tiden. Arbetskyddsmyndigheten har redan nu liknande uppgifter, och de föreslagna ändringarna medför inte någon avsevärd ökning av dess skyldigheter eller något behov av tilläggsresurser.

Förslaget bedöms inte ha några betydande konsekvenser för myndigheternas verksamhet eller konsekvenser för myndigheternas behov av resurser.

4.2.3 Konsekvenser för säkerheten och hälsan

Syftet med minimikraven i cancerdirektivet är att skydda arbetstagarna inom Europeiska unionen mot de agenser som avses i direktivet. De ändringar i ASA-lagen som föreslås i denna proposition och som bidrar till genomförandet av direktivet om ändring av cancerdirektivet bedöms ha positiva konsekvenser för arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Reproduktionstoxiska ämnen kan ha negativa effekter på den reproduktiva hälsan, fertiliteten och avkommans utveckling. Arbetsgivarvisa förteckningar också över reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som har exponerats för sådana bidrar till övervakningen av dem som är exponerade i sitt yrke och till förebyggande av sjukdom och kan eventuellt också vara till nytta för forskningen. Skyldigheten att föra förteckning och de anvisningar och den kommunikation som hänför sig till den ökar sannolikt arbetsgivarnas och arbetstagarnas medvetenhet om reproduktionstoxiska agenser.

5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser

Direktivet om ändring av cancerdirektivet gör det möjligt att använda sig av det nationella handlingsutrymmet, och därför har man vid beredningen av de ändringar som i propositionen föreslås i ASA-lagen övervägt handlingsalternativen särskilt i fråga om förvaringsplatsen och bevaringstiden för uppgifter som gäller arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska agenser. Enligt cancerdirektivet ska arbetsgivaren föra en aktuell förteckning över arbetstagare som exponeras för de agenser som avses i direktivet. Enligt direktivet om ändring av cancerdirektivet ska uppgifter om arbetstagens exponering för reproduktionstoxiska ämnen bevaras i enlighet med nationell rätt eller praxis under minst fem år efter det att exponeringen upphört. Bevaringstiden har bedömts särskilt med tanke på syftet med cancerdirektivet och ASA-lagen och med tanke på skyddet för personuppgifter.

Ett alternativt sätt att genomföra de ändringar som föreslås i propositionen har konstaterats vara att anmäla reproduktionstoxiska agenser och uppgifter om exponering för dem till det nationella ASA-registret. Två varianter av detta alternativ har granskats. Enligt den första varianten ska uppgifterna anmälas till ASA-registret, där de bevaras lika länge som andra uppgifter som ska anmälas till det registret. (Enligt ASA-lagen bevaras uppgifterna i 80 år, och enligt Arkivverkets beslut arkiveras uppgifterna permanent.) Enligt den andra varianten ska uppgifterna anmälas till ASA-registret men bevaras en kortare tid än andra uppgifter som ska anmälas till det registret.

Exponeringsuppgifterna innehåller personuppgifter. Skyddet för personuppgifter är en grundläggande rättighet, och behandlingen av personuppgifter ska uppfylla kraven enligt den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella lagstiftningen. När det gäller uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska agenser har det inte kommit fram några vägande skäl för en lika lång bevaringstid som den som i ASA-lagen föreskrivs för uppgifter om exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och om exponering för mutagena agenser. Det är motiverat med en lång bevaringstid för uppgifter som gäller arbetstagare som har exponerats för agenser som medför risk för cancersjukdom (och som ofta också är mutagena) eftersom cancer rentav kan utvecklas under tiotals år. När det gäller reproduktionstoxiska agenser förväntas inga liknande effekter som visar sig först efter tiotals år och för vars del ett orsakssamband mellan exponering och insjuknande även skulle kunna påvisas på samma sätt som vid exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom. Också enligt cancerdirektivet ska uppgifter om arbetstagares exponering för reproduktionstoxiska ämnen bevaras en betydligt kortare tid (minst 5 år) än uppgifter om arbetstagares exponering för carcinogener och mutagena ämnen (minst 40 år). Enligt tillgänglig information och med tanke på skyddet för personuppgifter är det, särskilt med hänsyn till principerna om uppgiftsminimering och lagringsminimering, inte proportionerligt att bevara uppgifter om arbetstagares exponering för reproduktionstoxiska agenser lika länge som uppgifter om exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och om exponering för mutagena agenser bevaras. Personuppgifter ska inte bevaras för säkerhets skull. Om man senare överväger en lösning i stil med den första varianten exempelvis för att möjliggöra användning i forskningen, behöver det ytterligare utredas om behandlingen av personuppgifter går att minimera exempelvis genom pseudonymisering eller anonymisering av personuppgifterna eller om detta i praktiken skulle göra det omöjligt att använda uppgifterna på ett ändamålsenligt sätt i forskningen.

Enligt den andra varianten ska exponering för reproduktionstoxiska agenser anmälas till ASA-registret men uppgifterna bevaras endast fem år i enlighet med den kortaste tiden enligt direktivet om ändring av cancerdirektivet. Det betyder att uppgifter ska avföras ur ASA-registret rätt ofta. Att uppgifter om exponering bevaras i ASA-registret i fem år bedöms inte medföra någon betydande fördel jämfört med om arbetsgivaren bevarar uppgifterna lika länge. Med tanke på exempelvis forskningen skulle nyttan sannolikt bli större med en bevaringstid som är längre än fem år. Enligt Arbetshälsoinstitutet skulle nyttan med den andra varianten av det alternativa sättet att genomföra ändringarna på vara tämligen ringa i förhållande till kostnaderna.

Arbetshälsoinstitutets utredning visar att ett alternativ där uppgifterna anmäls till ASA-registret och avförs ur registret efter fem år skulle vara det dyraste alternativet med tanke på konsekvenserna för myndigheterna. Enligt institutets uppskattning skulle kostnaderna för genomförandet av detta alternativ ha uppgått till minst 83 000 euro och de årliga driftskostnaderna till cirka 26 000 euro. Institutet uppskattar att kostnaderna för genomförandet av den första varianten av det alternativa sättet att genomföra ändringarna på skulle ha uppgått till cirka 45 000 euro och de årliga driftskostnaderna till cirka 16 000 euro. I det rådande läget finns ingen tilläggsfinansiering att tillgå, vilket innebär en begränsning i fråga om vilka alternativ som kan genomföras.

6 Remissvar

Det kom in sammanlagt 14 skriftliga remissvar. Dessutom meddelade finansministeriet att det inte har något att yttra i frågan. Utkastet till proposition sändes på remiss till Akava ry, ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Norra Finland, ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland, ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Arbetshälsoinstitutet, Autoliikenteen Työnantajaliitto ry, Byggnadsförbundet rf, Byggnadsindustrin RT rf, Dataombudsmannens byrå, Fackförbundet Pro rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands näringsliv rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Företagarna i Finland rf, Industrifacket rf, justitieministeriet, Kemiindustrin KI rf, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, Landsbygdens Arbetsgivareförbund LAF rf, Skogsindustrin rf, Statens arbetsmarknadsverk, STTK rf och Tehy rf. Yttranden lämnades av regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet (gemensamt remissvar), Arbetshälsoinstitutet, Byggnadsförbundet rf, Dataombudsmannens byrå, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands näringsliv rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Företagarna i Finland rf, Husbyggnadsindustrin rf, Industrifacket rf, justitieministeriet, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT och Tehy rf.

I remissvaren ställde man sig i regel bakom syftena med propositionen och en utvidgning av tillämpningsområdet för ASA-lagen till att omfatta reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem. Det ansågs att ASA-lagen behöver ändras för att förpliktelserna enligt direktivet om ändring av cancerdirektivet ska bli genomförda på det nationella planet.

I remissvaren framfördes det avvikande synpunkter i fråga om den föreslagna förvaringsplatsen och bevaringstiden för uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem. Dataombudsmannens byrå ansåg i sitt yttrande att de grunder som i propositionen anges för fastställande av bevaringstiden för uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem överensstämmer med den allmänna dataskyddsförordningens principer om uppgiftsminimering och lagringsminimering. Enligt Dataombudsmannens byrå är det motiverat att bevaringstiden för dessa uppgifter har begränsats till fem år. Med tanke på uppgifternas begränsade bevaringstid ansågs det dessutom ändamålsenligt att arbetsgivaren för en förteckning över reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem, och att uppgifterna inte anmäls till ASA-registret.

Enligt justitieministeriets yttrande har det i utkastet till proposition på behörigt sätt redogjorts för de bestämmelser som ska tillämpas på behandlingen av exponeringsuppgifter och för skyddet för personuppgifter i anslutning till de föreslagna ändringarna. Enligt ministeriet behöver propositionen vid den fortsatta beredningen kompletteras med en bedömning som gäller användning av det handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger och behovet av att utfärda särskilda bestämmelser.

I många andra remissvar förespråkades lösningar enligt de alternativa sätt att genomföra ändringarna på som presenteras i propositionen. I merparten av remissvaren föreslogs det att uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem ska anmälas till ASA-registret. Detta föreslogs av såväl löntagarorganisationer som arbetsgivarorganisationer. Det ansågs viktigt att uppgifterna anmäls till ASA-registret i synnerhet med tanke på en eventuell användning av exponeringsuppgifterna för forskning och uppföljning, uppgifternas riktighet och enhetliga förfaranden. Enligt remissinstanserna är det

viktigt att exponeringsuppgifterna förvaras på samma ställe, i ASA-registret, där de lättare kan utnyttjas såväl för uppföljning och forskning och som för tillsyn. Dessutom lyftes det i remissvaren fram dels en oro över hur arbetsgivarna kommer att fullgöra sin skyldighet att föra förteckning i enlighet med dataskyddskraven, dels en oro över om all exponering kommer att föras in i arbetsgivarens förteckning. Det ansågs att en utvidgning av arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning medför extra arbete och kostnader för arbetsgivaren. Remissvaren innehöll ändå inga uppskattade siffror i fråga om använd arbetstid eller kostnader för arbetsgivaren. I ett yttrande sades det emellertid också att arbetsgivarens administrativa börda rentav kan bli lättare ifall uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som exponeras för dem inte anmäls till ASA-registret.

I rätt många remissvar framfördes det också att uppgifterna om exponering för reproduktionstoxiska agenser behöver bevaras en längre tid än de fem år som föreslås i utkastet till proposition. I vissa yttranden föreslogs en lika lång bevaringstid för dessa uppgifter som för andra uppgifter som ska anmälas till ASA-registret. I några yttranden föreslogs det att uppgifter om arbetstagares exponering för reproduktionstoxiska agenser ska bevaras en längre tid än fem år, men en kortare tid än andra uppgifter som ska anmälas till ASA-registret. Remissinstanserna tog också upp frågan om att anonymisera uppgifter, vilket kan möjliggöra en längre bevaringstid för uppgifterna och därmed en mer omfattande användning i forskningen.

I flera remissvar konstaterades att det vore motiverat att investera i att utveckla ASA-registret. Det ansågs att ASA-registret behöver utvecklas för att också uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska agenser ska kunna anmälas till registret på ett säkert sätt oberoende av om bevaringstiden eventuellt avviker från den som gäller för andra uppgifter.

I några remissvar togs det också ställning till vilken myndighet uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska agenser ska lämnas till i situationer där arbetsgivaren upphör med sin verksamhet. I dessa yttranden föreslogs det att uppgifterna ska lämnas till Arbetshälsoinstitutet och inte till arbetarskyddsmyndigheten, vilket föreslås i propositionen. Varken regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet eller Arbetshälsoinstitutet yttrade sig om detta. Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet yttrade inte heller något om att den föreslagna uppgiften skulle medföra extra kostnader för dem.

I många remissvar betonades vikten av att informera om lagändringen. Enligt dem behöver både arbetsplatserna och företagshälsovården informeras. Det ansågs vara särskilt viktigt att arbetsgivarna har tydliga anvisningar och en vägledande förteckning över ämnen samt eventuellt annat stödmaterial. I några remissvar lyfte man också fram exponerade arbetstagares ställning och frågor som gäller arbetstagares rätt till information. Bestämmelser om skyldigheten att informera den registrerade och om den registrerades rätt till information finns i den allmänna dataskyddsförordningen. Frågan behandlades också i samband med att den gällande ASA-lagen utfärdades (RP 88/2019 rd).

Remissvaren har utvärderats vid den fortsatta beredningen av propositionen. Till följd av dem har motiveringen till propositionen preciserats och exempelvis användningen av det handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger när det gäller att utfärda särskilda nationella bestämmelser behandlas närmare, vilket justitieministeriet förutsatte i sitt yttrande.

Inga ändringar har till följd av remissvaren gjorts i de utkast till paragrafer som finns i propositionen. I många remissvar föreslogs det emellertid att uppgifter om en arbetstagares exponering för en reproduktionstoxisk agens ska anmälas till ASA-registret, där dessa uppgifter skulle bevaras längre än fem år. Detta alternativ har granskats under beredningen och behandlats

i HTP-sektionen, och det behandlas närmare i propositionsutkastets avsnitt om alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser (avsnitt 5). Dessa ändringar i ASA-lagen som föreslås i remissvaren skulle kräva en noggrannare bedömning och ytterligare granskning, vilket inte är möjligt i detta sammanhang. Dessutom förutsätter de tilläggsfinansiering som för närvarande inte finns att tillgå. Den alternativa handlingsväg som understöddes i remissvaren skulle sannolikt innebära att det lämnas en proposition som får konsekvenser för budgeten. Remissvaren är viktiga med tanke på framtiden och de kan också utnyttjas senare vid beredningen, om ASA-lagen öppnas upp på nytt vid någon annan tidpunkt och ASA-registret vidareutvecklas.

Enligt artikel 15.2 i cancerdirektivet ska handlingar som gäller exponering lämnas till den ansvariga myndigheten i överensstämmelse med nationell lagstiftning, om företaget upphör med sin verksamhet. I 40 a § 4 mom. i arbetarskyddslagen finns en liknande bestämmelse om förteckningen över arbetstagare som har exponerats för biologiska agenser. Enligt den bestämmelsen ska förteckningen över arbetstagare som har exponerats för biologiska agenser överlämnas till arbetarskyddsmyndigheten när arbetsgivaren upphör med sin verksamhet. Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet ansåg i samband med beredningen i HTP-sektionen att det i en situation där ett företag upphör med sin verksamhet är motiverat att uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska agenser lämnas till arbetarskyddsmyndigheten för den återstående tiden.

Sådana förslag i remissvaren som inte har något samband med propositionen har inte kunnat beaktas vid den fortsatta beredningen.

7 Specialmotivering

Lagens rubrik föreslås bli ändrad för att bättre motsvara lagens innehåll. Den nya rubrik som föreslås är Lag om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för agenser som medför risk för cancersjukdom, för mutagena agenser eller för reproduktionstoxiska agenser.

1 §. Syftet med förteckningarna och registret. Det föreslås att reproduktionstoxiska agenser ska nämnas i paragrafen. Enligt förslaget ändras dessutom uttrycket ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom till agenser som medför risk för cancersjukdom, och mutagena agenser ska tas med i paragrafen.

De föreslagna ändringarna motsvarar cancerdirektivets utvidgade tillämpningsområde enligt direktivet om ändring av cancerdirektivet. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter och användningen av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger beskrivs i denna proposition i avsnitt 11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.

2 §. Definitioner. En ny 3 punkt med en definition av reproduktionstoxisk agens föreslås bli fogad till paragrafen. Dessutom görs definitionerna i 1 och 2 punkten tydligare, men till innehållet motsvarar definitionerna de gällande bestämmelserna.

Alla definitioner föreslås i fortsättningen ha en underpunkt b, genom vilken definitionerna fås att omfatta också arbetsmetoder enligt bilaga I till statsrådets förordning om avvärjande av cancerrikt i anslutning till arbete. I den bilagan till den gällande förordningen finns ingen förteckning över arbetsmetoder som kan orsaka mutagenitet eller reproduktionstoxicitet. Sådana arbetsmetoder kommer uppenbarligen ändå att tas med i cancerdirektivet under de närmaste åren. I samband med den pågående beredningen av det femte direktivet om ändring av

cancerdirektivet har det exempelvis förts förhandlingar om att i motsvarande bilaga till direktivet göra ett tillägg om arbete som medför exponering för carcinogena, mutagena eller reproduktionstoxiska läkemedelssubstanser. När det gäller denna ändring har EU för närvarande gått in för att lägga till ett skäl enligt vilket kommissionen bereder frågan med tanke på en senare ändring av direktivet. Genom att det läggs till en underpunkt b i definitionerna i ASA-lagen kan lagen utvidgas till att omfatta de ändringar av bilagan till cancerdirektivet som revideringarna av direktivet medför.

De föreslagna ändringarna i paragrafen grundar sig på definitionerna i artikel 2 i cancerdirektivet och direktivet om ändring av cancerdirektivet samt i fråga om underpunkt b till 2 och 3 punkten på sådana ändringar till direktivet som har godkänts eller är under beredning.

3 §. Förteckning över agenser och exponerade arbetstagare på arbetsplatsen. Reproduktionstoxiska agenser föreslås bli nämnda i paragrafen, vilket innebär att arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning utvidgas till att omfatta reproduktionstoxiska agenser och de arbetstagare som exponeras för dem. Paragrafens 4 mom. preciseras genom att personbeteckningar nämns, eftersom arbetstagarna och arbetstagarnas representanter endast får ta del av sådana uppgifter på gruppnivå där ingen person kan identifieras. I övrigt motsvarar paragrafen de gällande bestämmelserna.

Den gällande paragrafen saknar detaljerade bestämmelser om hur förteckningen ska föras, för avsikten har varit att ge arbetsgivaren spelrum vid valet av lämpligt tekniskt genomförande. Avsikten är inte att ändra på detta.

Paragrafen grundar sig på cancerdirektivets artikel 12 c, där det föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning. Användningen av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger beskrivs i denna proposition i avsnitt 11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.

4 §. Påvisande och uppföljning av exponering. Paragrafen föreslås bli ändrad så att den också omfattar reproduktionstoxiska agenser. Detta görs genom att dessa agenser nämns i paragrafens alla moment. Dessutom ska uttrycket mutagen ämne ändras till agenser som är mutagena, vilket motsvarar den ändring som föreslås i definitionerna. I övrigt motsvarar paragrafen de gällande bestämmelserna.

6 §. Anmälan av uppgifter till ASA-registret. I enlighet med den gällande ASA-lagen ska det anmälas till ASA-registret att en arbetstagare har blivit utsatt för exponering, om arbetstagaren på ett sätt som avses i den lagen konstateras ha blivit exponerad för en agens som medför risk för cancersjukdom eller exponerad för en mutagen agens. Arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska agenser ska inte anmälas till ASA-registret, och därför preciseras paragrafens lydelse. Användningen av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger beskrivs i denna proposition i avsnitt 11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.

I 4 mom. föreslås det en sådan ändring att arbetsgivaren i första hand ska anmäla de uppgifter som ska registreras i ASA-registret via Arbetshälsoinstitutets elektroniska anmälningssystem. Arbetshälsoinstitutet ska kunna godkänna att uppgifterna lämnas in på en av institutet utgiven blankett eller på något annat motsvarande sätt. I praktiken har man redan i stor utsträckning övergått till att använda det elektroniska anmälningssystemet. På Arbetshälsoinstitutets

webbplats finns det information om ASA-registret och om anmälan till registret, inklusive anmälan via det elektroniska anmälningssystemet¹⁵.

7 §. Bevaringstid för uppgifterna. Paragrafen föreslås bli ändrad på så sätt att den utöver bevaringstiden för de uppgifter som ska anmälas till ASA-registret också gäller uppgifter om arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska agenser. Dessa uppgifter ska inte anmälas till ASA-registret.

Det föreslås att Arbetshälsoinstitutet nämns i 1 mom. eftersom momentet gäller bevarande av uppgifter i ASA-registret, som Arbetshälsoinstitutet är personuppgiftsansvarig för. Bevaringstiden för de uppgifter som ska förvaras i ASA-registret ändras inte. Arkiveringen av uppgifter i ASA-registret omfattas av Arkivverkets beslut AL/5460/07.01.01.03.01/2015 som har fattats med stöd av arkivlagen (831/1994) och innehåller bestämmelser om permanent arkivering i elektronisk form av uppgifter i ASA-registret.

Till paragrafen föreslås det bli fogat ett nytt 2 mom. med bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att i fem år bevara uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som har exponerats för dem. Bevaringstiden räknas särskilt för varje arbetstagare från det att den sista uppgiften infördes i förteckningen. I 2 mom. föreskrivs det också att när arbetsgivaren upphör med sin verksamhet ska uppgifter om reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som har exponerats för dem ställas till arbetarskyddsmyndighetens förfogande, och denna myndighet ska bevara uppgifterna under den tid som återstår av den angivna tiden på fem år.

Paragrafen motsvarar arbetsgivarens skyldighet enligt artikel 12 c i cancerdirektivet att föra en aktuell förteckning över exponerade arbetstagare och den bevaringstid för uppgifter som anges i artikel 15. Användningen av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger beskrivs i denna proposition i avsnitt 11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.

8 §. Utlämnande av uppgifter. Paragrafen föreslås bli ändrad så att den också gäller utlämnande av uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska agenser på det sätt som avses i paragrafen. Reproduktionstoxiska agenser tas med i paragrafen. Enligt den föreslagna paragrafen är det fortfarande försäkringsanstalterna och arbetarskyddsmyndigheten som, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter, ska ha rätt att få uppgifter. De ska enligt paragrafen ha rätt att få uppgifter också om en arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska agenser. En försäkringsanstalt ska ha rätt att få uppgifter om en exponerad arbetstagare, för beviljande av förmåner som gäller arbetstagaren. Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet behöver uppgifter för skötseln av tillsynsuppgifter, exempelvis vid undersökning av en yrkessjukdom eller vid en retroaktiv begäran om utredning av arbetsförhållandena. Rätten för social- och hälsovårdsministeriet att få nödvändiga uppgifter, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter, föreslås bli struken ur paragrafen eftersom ministeriet inte har något behov av att få sekretessbelagda uppgifter för arbetarskyddsutredningar eller arbetarskyddsbeslut. I övrigt motsvarar paragrafen de gällande bestämmelserna.

Användningen av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger beskrivs i denna proposition i avsnitt 11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.

¹⁵<https://www.ttl.fi/sv/teman/arbetarskydd/asa-registret/gor-en-asa-anmalan-pa-natet>

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Det är meningen att andra ändringar i direktivet om ändring av cancerdirektivet än de som gäller arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning ska genomföras nationellt genom en ändring av statsrådets förordning om avvärijande av cancerrisk i anslutning till arbete, som har utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen.

9 Ikraftträdande

Det fjärde direktivet om ändring av cancerdirektivet antogs den 9 mars 2022 och trädde i kraft den 5 april 2022. Medlemsstaterna ska senast den 5 april 2024 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Därför föreslås lagen träda i kraft den 1 april 2024.

10 Verkställighet och uppföljning

Cancerdirektivet är ett särdirektiv enligt ramdirektivet om arbetsmiljö. Enligt artikel 17a i ramdirektivet ska medlemsstaterna vart femte år lämna in en samlad rapport till kommissionen om genomförandet av ramdirektivet och särdirektiven enligt det.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna lagen är av betydelse med tanke på 18 § i grundlagen. Enligt 1 mom. i den paragrafen ska det allmänna sörja för skyddet av arbetskraften. I förarbetena till grundlagen (RP 309/1993 rd, s. 73) sägs det att bestämmelsen har betydelse särskilt för arbetarskyddet och verksamheten i anslutning till det. Det åligger det allmänna att sörja för att arbetsmiljön är säker och att den inte leder till ohälsa.

Genom den föreslagna lagen fullgörs det allmännas skyldighet enligt 18 § 1 mom. i grundlagen att sörja för skyddet av arbetskraften. Skyddet av arbetskraften främjas genom att arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning utvidgas till att gälla också reproduktionstoxiska agenser och arbetstagare som har exponerats för dem. Genom att uppgifter om exponering samlas in och bevaras den föreskrivna tiden främjas övervakningen av dem som exponeras i yrket, förebyggandet av sjukdomar och forskningen. Rätten till säkra och hälsosamma arbetsförhållanden tryggas också i artikel 7 i Förenta nationernas internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976, ESK-konventionen), artikel 31 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna samt artikel 3 i Europeiska sociala stadgan (FördrS 44/1991) och artikel 3 i den reviderade Europeiska sociala stadgan (FördrS 80/2002).

De bestämmelser som föreslås i propositionen hänför sig också till skyddet för personuppgifter. Bestämmelser om skydd för privatlivet och för personuppgifter finns i 10 § i grundlagen. Enligt paragrafens 1 mom. är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt den paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Skyddet för personuppgifter är en grundläggande rättighet också enligt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt artikel 8 i stadgan har var och en rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Enligt den artikeln ska personuppgifter behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. Skyddet för personuppgifter nämns inte uttryckligen i Europeiska människorättskonventionen men artikel 8, som gäller skydd för privatlivet, har ansetts omfatta också skyddet för personuppgifter.

Den allmänna dataskyddsförordningen är direkt tillämplig rätt i Europeiska unionens medlemsstater. Det är möjligt att utfärda nationella bestämmelser som preciserar förordningen endast när förordningen uttryckligen tillåter det. Den behandling av personuppgifter som föreslås i propositionen grundar sig på förordningens artikel 6.1 c (behandlingen av personuppgifter grundar sig på en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige) och artikel 9.2 b, som möjliggör behandling av särskilda kategorier av personuppgifter (behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten och på områdena social trygghet och socialt skydd), för enligt grundlagsutskottets utlåtande och arbetslivs- och jämställdhetsutskottets betänkande kan det av de personuppgifter som registreras i arbetsgivarens förteckning indirekt framgå uppgifter eller förväntningar om en arbetstagares hälsotillstånd som kan utsätta arbetstagaren för risker för att uppgifterna missbrukas (GrUU 1/2020 rd, AjUB 5/2020 rd). Artikel 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen gör det möjligt att utnyttja handlingsutrymmet i frågan och att utfärda särskilda nationella bestämmelser. Artikel 6.3 förutsätter att grunden för behandlingen av personuppgifter ska fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Artikel 9.2 b i förordningen kräver att lagstiftningen garanterar lämpliga skyddsåtgärder som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Genom de ändringar som i denna proposition föreslås i synnerhet i 1, 3 och 6–8 § i ASA-lagen utfärdas det särskilda bestämmelser som inom ramen för det handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger preciserar den förordningen. De föreslagna paragrafändringarna innehåller bestämmelser om syftet med uppgifterna i den förteckning som arbetsgivaren för och i ASA-registret, typen av uppgifter som behandlas, de registrerade, behandlingen av personuppgifter, bevaringstider och utlämnande av uppgifter. De föreslagna bestämmelserna grundar sig särskilt på artiklarna 1, 12 c och 15 i direktivet om ändring av cancerdirektivet.

Grundlagsutskottet ser det som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i den allmänna dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar (GrUU 1/2020 rd). Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det enligt utskottet med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (GrUU 1/2020 rd, GrUU 14/2018 rd, s. 5). Enligt arbetslivs- och jämställdhetsutskottets betänkande genomförs de skyddsåtgärder som undantagskriterierna i artikel 9.2 i den allmänna dataskyddsförordningen kräver i och med ASA-lagen, som innehåller särskilda bestämmelser om vilka kategorier av personuppgifter som får behandlas och deras användningsändamål, likaså om registrering, bevaringstider och utlämnande av uppgifter. Den bevaringstid för uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska agenser som föreslås i denna proposition kompletterar de skyddsåtgärder i ASA-lagen som artikel 9.2 b i den allmänna dataskyddsförordningen förutsätter. När en enskild arbetsgivare behandlar personuppgifter ska också lagen om integritetsskydd i arbetslivet tillämpas. Dessutom föreskrivs det i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen om den personuppgiftsansvariges skyldighet att vidta åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter (AjUB 5/2020 rd).

De ändringar av bestämmelserna som föreslås i propositionen gäller bland annat den personuppgiftsansvariges skyldigheter inom arbetarskyddet och en precisering av den allmänna dataskyddsförordningens allmänna principer för behandling av personuppgifter, såsom principen om lagringsminimering. Genom de bestämmelser som föreslås i propositionen genomförs de ändringar i cancerdirektivet som syftar till att förebygga och minska yrkesmässig exponering också för reproduktionstoxiska agenser. De föreslagna bestämmelserna följer den allmänna dataskyddsförordningens principer om uppgiftsminimering och lagringsminimering

och är således proportionerliga, förenliga med ett allmänt intresse och nödvändiga på det sätt som grundlagsutskottets utlåtandep Praxis förutsätter (GrUU 14/2018 rd, s. 4–5, GrUU 1/2020 rd). Utöver grundlagsutskottets Praxis har också arbetslivs- och jämställdhetsutskottets betänkande om propositionen med förslag till den gällande ASA-lagen (AjUB 5/2020 rd) beaktats.

De bestämmelser som föreslås i propositionen gäller också sådana personuppgifter av vilka det åtminstone indirekt kan framgå uppgifter eller förväntningar om en arbetstagares hälsotillstånd. Utifrån skyddet för privatliv och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen har grundlagsutskottet bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut uppgifter trots sekretess. Utskottet har i sin utlåtandep Praxis noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan enligt utskottets utlåtandep Praxis gälla behövliga uppgifter för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att uppgifterna är nödvändiga för ett visst syfte (GrUU 17/2016 rd och de utlåtanden som nämns där). Å andra sidan har utskottet ansett att grundlagen inte tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (GrUU 19/2012 rd). I sina analyser av exakthet och innehåll har utskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. Om de föreslagna bestämmelserna om överlåtelse av uppgifter har gällt också känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer Praxis för bestämmelser som rör rätten att få och lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess (GrUU 15/2018 rd och GrUU 38/2016 rd). Grundlagsutskottet har också understrukit att det vid en särskiljning mellan behövlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter är frågan inte bara om uppgifternas omfattning utan också om att den myndighet som trots sekretessbestämmelserna är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av den sekretess som gäller den myndighet som innehar informationen.

I denna proposition föreslås det en sådan precisering av bestämmelserna om utlämnande av uppgifter i 8 § i ASA-lagen att en försäkringsanstalt i fortsättningen trots sekretessbestämmelserna ska ha rätt att få nödvändiga uppgifter också om en arbetstagare som har exponerats för reproduktionstoxiska agenser, för beviljande av förmåner som gäller arbetstagaren. Rätten för den myndighet som svarar för arbetarskyddstillsynen att få uppgifter för skötseln av en tillsynsuppgift utvidgas enligt paragrafen på motsvarande sätt till att också omfatta uppgifter om exponering för reproduktionstoxiska agenser. Rätten för social- och hälsovårdsministeriet att trots sekretessbestämmelserna få nödvändiga uppgifter stryks ur paragrafen eftersom de uppgifter som skyddas genom sekretessbestämmelserna inte är nödvändiga eller behövliga för ministeriet med tanke på arbetarskyddsutredningar eller arbetarskyddsbeslut. De föreslagna bestämmelserna om rätten att få uppgifter har för varje aktör avgränsats på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter i sin utlåtandep Praxis.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/431 om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom (452/2020) lagens rubrik samt 1—4 och 6—8 § som följer

Lag

om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för agenser som medför risk för cancersjukdom, för mutagena agenser eller för reproduktionstoxiska agenser

1 §

Syftet med förteckningarna och registret

För övervakning av dem som i sitt yrke är exponerade för agenser som medför risk för cancersjukdom, för mutagena agenser eller för reproduktionstoxiska agenser samt i sjukdomsförebyggande syfte och i forskningssyfte ska det föras arbetsgivarvisa förteckningar och ett riksomfattande register (*ASA-registret*) enligt vad som föreskrivs i denna lag.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *agens som medför risk för cancersjukdom*

a) ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett cancerframkallande ämne eller en cancerframkallande blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelserna H350 och H350i) enligt bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (nedan *CLP-förordningen*),

b) en arbetsmetod som medför risk för cancersjukdom enligt bestämmelser om kemiska agenser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen (738/2002),

2) *mutagen agens*

a) ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett könsce llsmutagent ämne eller en könsce llsmutagen blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelse H340) enligt bilaga I till CLP-förordningen,

b) en arbetsmetod som kan orsaka mutagenitet och som avses i bestämmelser om kemiska agenser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen,

3) *reproduktionstoxisk agens*

a) ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett reproduktionstoxiskt ämne eller en reproduktionstoxisk blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelserna H360, H360D, H360F, H360FD, H360Df och H360Fd) enligt bilaga I till CLP-förordningen,

b) en arbetsmetod som kan orsaka reproduktionstoxicitet och som avses i bestämmelser om kemiska agenser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen.

3 §

Förteckning över agenser och exponerade arbetstagare på arbetsplatsen

Arbetsgivaren ska föra en förteckning över sådana agenser som medför risk för cancersjukdom, sådana mutagena agenser och sådana reproduktionstoxiska agenser som används på arbetsplatsen samt över de arbetstagare som exponeras för dessa.

I arbetsgivarens förteckning ska för varje arbetsavdelning och kalenderår antecknas

1) uppgifter om arbetsgivaren,

2) de agenser som medför risk för cancersjukdom som använts och som förekommer och de mutagena och de reproduktionstoxiska agenser som använts och som förekommer,

3) de produkter som innehåller ett cancerframkallande, mutagent eller reproduktionstoxiskt ämne och dessa produkters årliga användningsmängder,

4) användningssättet för den agens som medför risk för cancersjukdom eller den mutagena eller den reproduktionstoxiska agensen eller andra orsaker till exponeringen för agensen,

5) den uppmätta exponeringsnivå som arbetstagarna utsätts för, om uppgiften finns tillgänglig,

6) de exponerade arbetstagarnas namn, personbeteckningar och yrken samt grunderna för exponeringsuppgiften.

Arbetsgivaren ska informera arbetstagarnas representanter om att förteckningen förs.

Arbetstagarna och arbetstagarnas representanter har rätt att ta del av uppgifter på gruppnivå, utan angivande av namn och personbeteckning.

4 §

Påvisande och uppföljning av exponering

För anteckning i förteckningen över exponerade arbetstagare ska arbetsgivaren utreda arbetstagarnas eventuella exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom, är mutagena eller är reproduktionstoxiska.

Vid behov ska arbetstagarnas exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom, är mutagena eller är reproduktionstoxiska följas upp genom arbetshygieniska mätningar på arbetsplatsen samt genom biologiska mätningar av den exponering som arbetstagaren utsätts för.

Vid utredningen av den exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom, är mutagena eller är reproduktionstoxiska och som en arbetstagare, en arbetstagargrupp, en yrkesgrupp eller arbetstagarna inom ett visst yrkesområde eller en viss bransch utsätts för kan

som bedömningsgrund användas utredningar och mätningar som har utförts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden samt andra relevanta uppgifter om faktorer som inverkar på exponeringen.

6 §

Anmälan av uppgifter till ASA-registret

Arbetsgivaren ska till ASA-registret anmäla att en arbetstagare har blivit utsatt för exponering, om exponeringen för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för en mutagen agens har konstaterats på basis av biologiska exponeringsmätningar, arbetshygieniska mätningar eller utredningar och mätningar som har gjorts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden. Om arbetstagarna på en arbetsplats exponeras för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena agenser och ovannämnda närmare exponeringsuppgifter inte finns tillgängliga, ska som exponerade under respektive exponeringsår anmälas sådana arbetstagare som under året i fråga har exponerats för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena agenser under en betydande del av sin arbetstid under minst 20 arbetsdagar.

Som utsatta för exponering ska dock alltid anmälas arbetstagare som på grund av ett olycksfall, en produktionsstörning, ett exceptionellt arbetsskede eller av någon annan motsvarande orsak under en kort tidsperiod i ovanligt hög grad exponerats för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för en mutagen agens.

När arbetsgivaren anmäler en exponerad arbetstagare till ASA-registret, ska samtidigt även övriga uppgifter som ingår i den förteckning som avses i 3 § 2 mom. anmälas, om de gäller exponering för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för en mutagen agens.

Arbetsgivaren ska för varje år anmäla de uppgifter som ska registreras i ASA-registret till Arbetshälsoinstitutet via det elektroniska anmälningssystem som institutet för, senast den 31 mars följande år eller, om arbetsgivaren upphör med sin verksamhet före det, när verksamheten upphör. Arbetshälsoinstitutet kan också godkänna att uppgifterna lämnas in på en av Arbetshälsoinstitutet utgiven blankett eller på något annat motsvarande sätt.

7 §

Bevaringstid för uppgifterna

Arbetshälsoinstitutet ska bevara uppgifterna i ASA-registret i 80 år från det att den sista uppgiften infördes.

Arbetsgivaren ska bevara uppgifterna om en arbetstagare som exponerats för en reproduktionstoxisk agens i fem år från det att den sista uppgiften infördes i förteckningen. När arbetsgivaren upphör med sin verksamhet ska uppgifterna om arbetstagare som exponerats för reproduktionstoxiska agenser ställas till arbetarskyddsmyndighetens förfogande under den tid som återstår av den angivna tiden på fem år.

8 §

Utlämnande av uppgifter

En försäkringsanstalt har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter, rätt att av en arbetsgivare ur den förteckning som förs av arbetsgivaren och av Arbetshälsoinstitutet ur ASA-registret få nödvändiga uppgifter om en arbetstagare som exponerats för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena eller reproduktionstoxiska agenser, för beviljande av förmåner som gäller arbetstagaren. På

motsvarande sätt har den myndighet som svarar för arbetarskyddstillsynen rätt att få de uppgifter som avses i 3 § 2 mom. 1—5 punkten för skötseln av en tillsynsuppgift. Uppgifter får lämnas ut endast på begäran av de aktörer som avses ovan och endast i den omfattning som uppgifterna inverkar på avgörandet av det ärende som behandlas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 21 december 2023

Statsminister

Petteri Orpo

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen

Lag

om ändring av lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom (452/2020) lagens rubrik samt 1—4 och 6—8 § som följer

Lag

om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för agenser som medför risk för cancersjukdom, för mutagena agenser eller för reproduktionstoxiska agenser

Gällande lydelse

1 §

Syftet med förteckningarna och registret

För övervakning av dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom samt i sjukdomsförebyggande syfte och i forskningssyfte ska det föras arbetsgivarvisa förteckningar och ett riksomfattande register (ASA-registret) enligt vad som före-skrivs i denna lag.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *agens som medför risk för cancersjukdom*
a) ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett cancerframkallande ämne eller en cancerframkallande blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelserna H350 och H350i) enligt bilaga I till Europaparlamentets och

Föreslagen lydelse

1 §

Syftet med förteckningarna och registret

För övervakning av dem som i sitt yrke är exponerade för *agenser som medför risk för cancersjukdom, för mutagena agenser eller för reproduktionstoxiska agenser* samt i sjukdomsförebyggande syfte och i forskningssyfte ska det föras arbetsgivarvisa förteckningar och ett riksomfattande register (ASA-registret) enligt vad som föreskrivs i denna lag.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *agens som medför risk för cancersjukdom*
a) ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett cancerframkallande ämne eller en cancerframkallande blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelserna H350 och H350i) enligt bilaga I till Europaparlamentets och

Gällande lydelse

rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (nedan *CLP-förordningen*),

b) en arbetsmetod som medför risk för cancersjukdom enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen (738/2002),

2) *mutagent ämne* ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett könsceLLsmutagent ämne eller en könsceLLsmutagen blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelse H340) enligt bilaga I till CLP-förordningen.

Föreslagen lydelse

rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (nedan *CLP-förordningen*),

b) en arbetsmetod som medför risk för cancersjukdom enligt bestämmelser om kemiska agenser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen (738/2002),

2) *mutagen agens*

a) ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett könsceLLsmutagent ämne eller en könsceLLsmutagen blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelse H340) enligt bilaga I till CLP-förordningen,

b) *en arbetsmetod som kan orsaka mutagenitet och som avses i bestämmelser om kemiska agenser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen,*

3) *reproduktionstoxisk agens*

a) *ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett reproduktionstoxiskt ämne eller en reproduktionstoxisk blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelserna H360, H360D, H360F, H360FD, H360Df och H360Fd) enligt bilaga I till CLP-förordningen,*

b) *en arbetsmetod som kan orsaka reproduktionstoxicitet och som avses i bestämmelser om kemiska agenser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen.*

3 §

Förteckning över agenser och exponerade arbetstagare på arbetsplatsen

Arbetsgivaren ska föra en förteckning över sådana agenser som medför risk för cancersjukdom och mutagena ämnen som används på arbetsplatsen samt över de arbetstagare som exponeras för dessa.

I arbetsgivarens förteckning ska för varje arbetsavdelning och kalenderår antecknas

1) uppgifter om arbetsgivaren,

3 §

Förteckning över agenser och exponerade arbetstagare på arbetsplatsen

Arbetsgivaren ska föra en förteckning över sådana agenser som medför risk för cancersjukdom, sådana mutagena agenser och sådana *reproduktionstoxiska agenser* som används på arbetsplatsen samt över de arbetstagare som exponeras för dessa.

I arbetsgivarens förteckning ska för varje arbetsavdelning och kalenderår antecknas

1) uppgifter om arbetsgivaren,

Gällande lydelse

2) de agenser som medför risk för cancersjukdom som använts och som förekommer och de mutagena ämnen som använts och som förekommer,

3) de produkter som innehåller ett cancerframkallande ämne eller ett mutagent ämne och dessa produkters årliga användningsmängder,

4) användningssättet för den agens som medför risk för cancersjukdom eller det mutagena ämnet eller andra orsaker till exponeringen för ämnet,

5) den uppmätta exponeringsnivå som arbetstagarna utsätts för, om uppgiften finns tillgänglig,

6) de exponerade arbetstagarnas namn, personbeteckningar och yrken samt grunderna för exponeringsuppgiften.

Arbetsgivaren ska informera arbetstagarnas representanter om att förteckningen förs.

Dessutom har arbetstagarna och arbetstagarnas representanter rätt att ta del av uppgifter på gruppnivå, utan angivande av namn.

4 §

Påvisande och uppföljning av exponering

För anteckning i förteckningen över exponerade arbetstagare ska arbetsgivaren utreda arbetstagarnas eventuella exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och för mutagena ämnen.

Vid behov ska arbetstagarnas exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och för mutagena ämnen följas upp genom arbetshygieniska mätningar på arbetsplatsen samt genom biologiska mätningar av den exponering som arbetstagaren utsätts för.

Vid utredningen av den exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och för mutagena ämnen som en arbetstagare, en arbetstagargrupp, en yrkesgrupp eller arbetstagarna inom ett visst yrkesområde eller

Föreslagen lydelse

2) de agenser som medför risk för cancersjukdom som använts och som förekommer och de mutagena och de reproduktionstoxiska agenser som använts och som förekommer,

3) de produkter som innehåller ett cancerframkallande, mutagent eller reproduktionstoxiskt ämne och dessa produkters årliga användningsmängder,

4) användningssättet för den agens som medför risk för cancersjukdom eller den mutagena eller den reproduktionstoxiska agensen eller andra orsaker till exponeringen för agensen,

5) den uppmätta exponeringsnivå som arbetstagarna utsätts för, om uppgiften finns tillgänglig,

6) de exponerade arbetstagarnas namn, personbeteckningar och yrken samt grunderna för exponeringsuppgiften.

Arbetsgivaren ska informera arbetstagarnas representanter om att förteckningen förs.

Arbetstagarna och arbetstagarnas representanter har rätt att ta del av uppgifter på gruppnivå, utan angivande av namn *och personbeteckning*.

4 §

Påvisande och uppföljning av exponering

För anteckning i förteckningen över exponerade arbetstagare ska arbetsgivaren utreda arbetstagarnas eventuella exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom, är mutagena *eller är reproduktionstoxiska*.

Vid behov ska arbetstagarnas exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom, är mutagena *eller är reproduktionstoxiska* följas upp genom arbetshygieniska mätningar på arbetsplatsen samt genom biologiska mätningar av den exponering som arbetstagaren utsätts för.

Vid utredningen av den exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom, är mutagena *eller är reproduktionstoxiska* och som en arbetstagare, en arbetstagargrupp, en yrkesgrupp eller arbetstagarna inom ett visst

Gällande lydelse

en viss bransch utsätts för kan som bedömningsgrund användas utredningar och mätningar som har utförts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden samt andra relevanta uppgifter om faktorer som inverkar på exponeringen.

6 §

Anmälan av uppgifter till ASA-registret

Arbetsgivaren ska till ASA-registret anmäla att en arbetstagare har blivit utsatt för exponering, om exponeringen har konstaterats på basis av biologiska exponeringsmätningar, arbetshygieniska mätningar eller utredningar och mätningar som har gjorts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden. Om arbetstagarna på en arbetsplats exponeras för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena ämnen och ovannämnda närmare exponeringsuppgifter inte finns tillgängliga, ska som exponerade under respektive exponeringsår anmälas sådana arbetstagare som under året i fråga har exponerats för agensen under en betydande del av sin arbetstid under minst 20 arbetsdagar.

Som utsatta för exponering ska dock alltid anmälas sådana arbetstagare som på grund av ett olycksfall, en produktionsstörning, ett exceptionellt arbetsskede eller av någon annan motsvarande orsak under en kort tidsperiod i ovanligt hög grad exponeras för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för ett mutagent ämne.

När arbetsgivaren anmäler en exponerad arbetstagare till ASA-registret, ska samtidigt även övriga uppgifter som ingår i den förteckning som avses i 3 § 2 mom. anmälas.

Föreslagen lydelse

yrkesområde eller en viss bransch utsätts för kan som bedömningsgrund användas utredningar och mätningar som har utförts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden samt andra relevanta uppgifter om faktorer som inverkar på exponeringen.

6 §

Anmälan av uppgifter till ASA-registret

Arbetsgivaren ska till ASA-registret anmäla att en arbetstagare har blivit utsatt för exponering, om exponeringen *för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för en mutagen agens* har konstaterats på basis av biologiska exponeringsmätningar, arbetshygieniska mätningar eller utredningar och mätningar som har gjorts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden. Om arbetstagarna på en arbetsplats exponeras för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena *agenser* och ovannämnda närmare exponeringsuppgifter inte finns tillgängliga, ska som exponerade under respektive exponeringsår anmälas sådana arbetstagare som under året i fråga har exponerats för *agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena agenser* under en betydande del av sin arbetstid under minst 20 arbetsdagar.

Som utsatta för exponering ska dock alltid anmälas arbetstagare som på grund av ett olycksfall, en produktionsstörning, ett exceptionellt arbetsskede eller av någon annan motsvarande orsak under en kort tidsperiod i ovanligt hög grad exponerats för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för en mutagen *agens*.

När arbetsgivaren anmäler en exponerad arbetstagare till ASA-registret, ska samtidigt även övriga uppgifter som ingår i den förteckning som avses i 3 § 2 mom. anmälas, *om de gäller exponering för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för en mutagen agens*.

Gällande lydelse

Arbetsgivaren ska för varje år anmäla de uppgifter som ska registreras till Arbetshälsoinstitutet på en av institutet utgiven blankett eller på något annat motsvarande sätt, senast den 31 mars följande år eller, om arbetsgivaren upphör med sin verksamhet före det, när verksamheten upphör.

7 §

Bevaringstid för uppgifter som anmäls till ASA-registret

Registeruppgifterna ska bevaras i ASA-registret i 80 år från det att den sista uppgiften infördes

8 §

Utlämnande av uppgifter

En försäkringsanstalt har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter, rätt att av en arbetsgivare ur den förteckning som förs av arbetsgivaren och av Arbetshälsoinstitutet ur ASA-registret få nödvändiga uppgifter om en arbetstagare som exponerats för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena ämnen, för beviljande av förmåner som gäller arbetstagaren. På motsvarande sätt har *social- och hälsovårdsministeriet* rätt att få nödvändiga uppgifter för en arbetarskyddsutredning eller beslutsfattande

Föreslagen lydelse

Arbetsgivaren ska för varje år anmäla de uppgifter som ska registreras i ASA-registret till Arbetshälsoinstitutet via det elektroniska anmälningssystem som institutet för, senast den 31 mars följande år eller, om arbetsgivaren upphör med sin verksamhet före det, när verksamheten upphör. *Arbetshälsoinstitutet kan också godkänna att uppgifterna lämnas in på en av Arbetshälsoinstitutet utgiven blankett eller på något annat motsvarande sätt.*

7 §

Bevaringstid för uppgifterna

Arbetshälsoinstitutet ska bevara uppgifterna i ASA-registret i 80 år från det att den sista uppgiften infördes.

Arbetsgivaren ska bevara uppgifterna om en arbetstagare som exponerats för en reproduktionstoxisk agens i fem år från det att den sista uppgiften infördes i förteckningen. När arbetsgivaren upphör med sin verksamhet ska uppgifterna om arbetstagare som exponerats för reproduktionstoxiska agenser ställas till arbetarskyddsmyndighetens förfogande under den tid som återstår av den angivna tiden på fem år.

8 §

Utlämnande av uppgifter

En försäkringsanstalt har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter, rätt att av en arbetsgivare ur den förteckning som förs av arbetsgivaren och av Arbetshälsoinstitutet ur ASA-registret få nödvändiga uppgifter om en arbetstagare som exponerats för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena eller reproduktionstoxiska agenser, för beviljande av förmåner som gäller arbetstagaren. På motsvarande sätt har den myndighet som svarar för arbetarskyddstillsynen rätt att få de uppgifter som avses i 3 § 2 mom. 1—5

Gällande lydelse

som avser arbetarskydd och den myndighet som svarar för arbetarskyddstillsynen de uppgifter som avses i 3 § 2 mom. 1–5 punkten för skötseln av en tillsynsuppgift. Uppgifter får lämnas ut endast på begäran av de aktörer som avses ovan och endast i den omfattning som uppgifterna inverkar på avgörandet av det ärende som behandlas.

Föreslagen lydelse

punkten för skötseln av en tillsynsuppgift. Uppgifter får lämnas ut endast på begäran av de aktörer som avses ovan och endast i den omfattning som uppgifterna inverkar på avgörandet av det ärende som behandlas.

Denna lag träder i kraft den 20 .